

Životní jubileum L'udmily Liptákové

Marie Čechová, FPE ZČU v Plzni

m-cechova@seznam.cz

V tomto kratičkém medailonku chci splatit dluh nejvýznamnější slovenské lingvodidaktičce, omlouvám se, že poněkud se zpožděním: Když jsem zjistila v 1. čísle letošního ročníku slovenského časopisu *O dieľati, jazyku, literatúre*, který před deseti lety L'udmila Liptáková založila a několik let vedla (před odjezdem do Nového Sadu, kde pak působila jako lektorka slovenštiny), než ho předala svému pokračovateli Martinu Klimovičovi, uvědomila jsem si, jak čas letí. Vždyť L'udmila oslavila šedesátku! Pro mne je k nevíře, že je to už třicet let od doby, kdy jsem se setkala s dvěma mladými slovenštinářkami z východního Slovenska, L'udmilou Liptákovou a Janou Kesselovou, na mezinárodním zasedání Medacty v Nitře.

Tato velkolepá akce byla nepochybně umožněna jistě především proto, že tehdy byl (prvním) slovenským kancléřem slovenského prezidenta kolega-lingvista profesor Ján Findra (z nitranské fakulty), s nímž jsem zasedávala v československé komisi SVOČ, tedy studentské vědecké a odborné činnosti. Mladické účastnice mě tam zaujaly zaníceným odborně podloženým vystoupením, a tak se zrodila naše, dnes už 30 let trvající, spolupráce.

Přeskočím celá desetiletí a jen připomenu, proč si vážím oslavenkyně; budu stručná, vždyť jsem její přínos pro výuku slovenštiny vyzdvihla v článku *Současná slovenská lingvodidaktika* už před deseti lety v našem časopise (63, 2012/13, s. 248–250) a text pak přejala upravený a doplněný do knihy *Život s češtinou* (Academia, 2017, s. 369–373). Své hodnocení jsem tehdy ukončila slovy, na nichž nebudu nic měnit, pouze místo *před dvaceti lety* napíšu *třiceti* a místo *docentka* upravuji: *profesorka*, protože mezitím dosáhla tohoto nejvyššího vědecko-pedagogického titulu: „Za více než třicet let svého vědecko-pedagogického působení se L'udmila Liptáková prosadila jako výrazná vědecká osobnost v lingvodidaktice, uznávaná na Slovensku i v Česku. Soustředili jsme se na tuto badatelku střední generace, protože může být vzorem pro mladší lingvodidaktiky české.“ V podtextu: Chtějíc tak podnitit mladé české lingvodidaktiky k většímu úsilí.

A k čemu nedošlo? Jestliže česká lingvodidaktika do té doby postrádala obdobnou osobnost mladší generace, v posledním desetiletí se objevila taková výrazná osobnost, odborně vzdělaná a s pedagogickou praxí, Stanislav Štěpáník (jeho práce pravidelně posuzuji). Ten svými knižními i časopiseckými publikacemi navázal, podobně jako Liptáková na naše výzkumy. Oba v nich pokračují, tvůrčím způsobem je rozvíjejí; s uspokojením konstatuji, že ve vzájemné spolupráci, viz např. *Školní výpravy do krajiny češtiny: didaktika českého jazyka pro základní školy* (r. 2020), zvláště pak komparativní *Cesty ku komunikačně-funkčnímu pojetí v české, slovenské a polské didaktice mateřského jazyka* (r. 2019), jejichž je S. Štěpáník hlavním autorem.

Už ve jmenované kapitole *Života s češtinou* jsem oceňovala u jubilanek zvláště její integrovaný pohled na vyučování mateřského jazyka a literatury a důkladné zkoumání dětské řeči v oblasti lexika a slovtvorby, vše to rozvíjela i v posledním desetiletí, viz

její *Slovotvornou motiváciu v jazykovom vývine dieťaťa* (r. 2018) nebo její kapitolu Slovtvorné znalosti v kolektívnej monografii *Implicitné jazykové znalosti dieťaťa* (r. 2020), ktorá si všímá prekonceptů jako předpokladu úspěšné výuky. Neodpustím si připomenout knihu, která má poslání praktické, kolektivní *Encyklopédiu slovenského jazyka pre deti* (r. 2019). O takové sníval v 70. letech 20. století Jaroslav Jelínek, doufaje, že k ní podníti nás, své mladší spolupracovníky, ale nepodařilo se mu to, co se podařilo L'udmile Liptákové.

Nebudu vyjmenovávat její starší práce, o nich jsem psala už před deseti lety. Z nich však přece jen připomenou dvě: monografii *Okazionalizmy v hovorenej slovenčine* pro množství sebraného živého jazykového materiálu, utříděného a analyzovaného z hlediska komunikačně-pragmatického a sémanticko-strukturního, jímž prokázala svůj nejen didaktický, ale i lingvistický potenciál. A pak vysokoškolskou příručku, zcela odlišného charakteru, ale mimořádně zdařilou, *Integrovanou didaktiku slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie*, o tom svědčí i to, že vyšla už ve dvou vydáních (r. 2011 a 2015). Příručky si cením tak, že ji doporučuji našim postgraduálním oboru teorie vzdělávání v bohemistice (lingvodidaktiky); a to nejen studujícím problematiky 1. stupně, ale všech stupňů, protože svým obsahem i metodou zpracování je užitečná pro všechny.

L'udmilk, přeji Vám do dalších let zdraví a spokojenou mysl, aby se Vám dařilo plnit všechna Vaše předsevzetí.

Konference k 250. výročí narození Josefa Jungmanna

Alena M. Černá, ÚJČ AV ČR v Praze

alenacerna@ujc.cas.cz

16. července letošního roku si zvláště odborná veřejnost připomněla, že uběhlo 250 let od narození Josefa Jungmanna (1773–1847). Tomuto výročí byla mimo jiné akce věnována i mezinárodní a mezioborová konference *Josef Jungmann: od jazyka k identitě*, která se uskutečnila ve dnech 19.–21. září 2023 na zámku Lužany u Plzně a v prostorách historické budovy Národního muzea v Praze (<https://www.jungmann250.cz/>). Organizace této konference se ujalo několik významných vědeckých a kulturních institucí: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Národní muzeum, Matice česká a čtyři ústavy Akademie věd České republiky – Ústav pro jazyk český, Ústav pro českou literaturu, Slovanský ústav a Historický ústav. Podporu konference získala také od Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových a Jungmannovy rodné obce Hudlice a záštitu nad ní převzalo vedení Senátu Parlamentu ČR, Univerzity Karlovy a Akademie věd ČR.

Cílem konferenčního setkání vědců zastupujících různé obory, které se životem a dílem Josefa Jungmanna zabývají, byla snaha nově zhodnotit jeho úlohu při